



Kristian Tvillings prædiken påskedag

Taler

Kristian Tvilling
Sognepræst

Dato

20. april 2025

Sted

Virum Kirke

Omstændigheder

Prædikenen er optaget d. 5. marts 2025, men sendt i programmet *Gudstjenesten* på DR1 d. 20. april 2025 svarende til påskedag.

Prædikentekst

Markusevangeliet kapitel 16, vers 1-8

Salmer

Stat op, min sjæl, i morgengry
Påskeblomst! hvad vil du her
Som forårssolen morgenrød

- 1 Man forstår på en måde godt, at de tre kvinder er lidt ude af sig selv. Det må også være en rystende oplevelse at blive vidner til opstandelsen.

- 5 Bortset fra, at de selvfølgelig *ikke* er vidner til opstandelsen. Den har allerede fundet sted, da de ankommer.

Der er som bekendt ikke ret meget, alle fire evangelier er helt enige om, men lige når det kommer til opstandelsesberetningen, er de nu ikke så uenige endda, selvom der selvfølgelig er forskelle i stil.

10

- Fx skildrer Matthæus episoden noget mere spektakulært end Markus. Her stiger en engel med lysende, hvide klæder og et udseende som lynild ned fra himlen og vælter stenen fra, så jorden skælver, og man tænker, at *nu* sker det! ... Men det viser sig så, at hele spektaklet kun er til for at fortælle kvinderne, at der ikke er
15 noget at se. Jesus er allerede opstået – der er ingen død her.

Kvinderne bliver ikke vidner til opstandelsen. De bliver vidner til det overraskende fravær af død.

- 20 Når vi i dag læser fra Markus-evangeliet, er det værd at bemærke, at teksten danner den oprindelige afslutning på hele evangeliet – det efterfølgende er en senere tilføjelse.

- 25 Det må derfor være rimeligt at spørge: Er det virkelig nok? Kan vi nøjes med en beretning om fravær af død?

Historisk set må svaret selvfølgelig helt åbenlyst være nej. Det har man åbenbart ikke ment, siden man har valgt at skrive mere til. Men selvom mange af
30 beretningerne om Jesus, der på forskellige måder viser sig for Maria Magdalene og disciplene er vældig gode og meningsfulde, har jeg nu alligevel en forkærlighed for Markus' mere abrupte slutning ved den tomme grav. I virkeligheden er alt nemlig sagt ved det uventede fravær af død.

- 35 Den tyske filosof Martin Heidegger hævdede det standpunkt, at døden er det centrale eksistensvilkår for mennesket. Vi bliver nødt til at blive bevidste om og aktivt forholde os til vores dødelighed, hvis vi overhovedet skal forstå vores egen eksistens. Vi kan kun forstå os selv og vores tilværelse i lyset af døden, og vi *bliver* i en vis forstand først *os selv* i bevidstheden om, at vi skal dø.

40

- Det kan jo næsten lyde som en moderne filosofisk udgave af skabelses- og syndefaldsberetningen fra Det Gamle Testamente. Her er det jo reelt først ved syndefaldet, at mennesket bliver skabt færdig og kommer til at adskille sig fra dyrene, ved at de får en bevidsthed om sig selv – og til det hører helt specifikt
45 bevidstheden om, at de skal dø. Det er dér, de får det at vide.

Heidegger og Det Gamle Testamente er altså enige om at se døden som det grundlæggende eksistensvilkår. Vi lever på dødens betingelser. Og det er døden og bevidstheden om døden, der definerer vores eksistens som mennesker.

50

- Heideggers berømte elev – og i en periode også kæreste – Hannah Arendt var af en noget anden opfattelse. Hun mente, at vi alle sammen er kastet ind i et liv, som er alt for mangfoldigt til, at det lader sig nivellere ud til ét enkelt eksistensvilkår, som så skulle være døden.

55

- Ikke at hun benægtede, at døden er et vilkår, men det gav bare ikke mening for hende at sige, at det er den, der definerer vores eksistens som mennesker.

- I stedet sætter hun fødslen. Vi er fælles om at være født, og selve den fødthed er
60 omdrejningspunktet for den menneskelige eksistens. Og i fødtheden ligger altid muligheden for en ny begyndelse. Vi er ifølge Arendt skabt med henblik på, at

65 det skal være muligt at begynde på ny. Det kan med andre ord nok være, at vi skal dø – men det er bare ikke hovedsagen. Vi er nemlig ikke *skabt* til at dø, men derimod til at begynde på ny.

70 Heidegger var født katolik, mens Arendt var jøde, men man skulle jo næsten tro, at de to havde byttet bibler. For hvor Heidegger følger skabelsesmytens gammeltestamentlige ide om døden som menneskets grundvilkår, lyder Arendt straks noget mere nytestamentlig i sin tanke. Vi er skabt til at begynde på ny. Det er grundvilkåret.

75 Det er det også i kristendommen. Forskellen er blot, at hvor Arendt begrundet det i fødselen, begrundet kristendommen det i opstandelsen.

For det var jo det, der var evangeliets pointe: Opstandelsen viser sig som et fravær af død.

80 Og hvad betyder det så i en eksistentiel tænkning? Ja, det betyder selvfølgelig, at når døden ikke længere definerer os som mennesker, så er døden heller ikke længere hverken det første eller det sidste, der er at sige om os.

Og det er vigtigt!

85 Det betyder nemlig alt for den måde, vi kan være sammen på som mennesker. Den nye begyndelse er altafgørende, ligesom det er altafgørende, at døden er besejret som det, hele vores eksistens kredser om.

90 I Heideggers tanke ligger der nemlig en uundgåelig konsekvens, som han også selv drager – og det er ensomhed. Døden er vi alene om, siger han. Den kan ikke tages fra os, og ingen kan være med os. Døden er den ultimative ensomhed. Og hvis man konstaterer det og samtidig hævder, at døden definerer hele vores eksistens – ja, så er konsekvensen jo, at vi alle sammen rager rundt i en dyb eksistentiel ensomhed.

95 Helt omvendt kommer det selvfølgelig til at lyde hos Arendt, der med sin betoning af fødsel i stedet for død på en helt anden måde får plads til fællesskabet. Fødselen betyder at begynde på ny – men det gælder ikke kun for den, der bliver født, det gælder også for de fællesskaber man bliver født ind i eller kommer ind i senere i livet. Også de forandrer sig og begynder på ny, hver

100

gang der støder en til.

105 Hos Arendt er det altså ikke bare døden, der bliver erstattet af fødttheden. Det medfører samtidig, at ensomhed bliver erstattet af fællesskab.

110 Jo, jøden Arendt lyder mere kristen end katolikken Heidegger, og det bliver yderligere forstærket af, at hun fremhæver tilgivelsen som en af de vigtigste handleformer, som muliggør den nye begyndelse i fællesskabet.

Men den kristne fortælling har nu alligevel et ekstra gear, så at sige.

115 Her handler det nemlig ikke bare om at hævde, at fødttheden er mere definerende for den menneskelige eksistens end døden.

Nej, her handler det om at hævde, at dødens magt er overvundet af en stærkere magt, nemlig kærligheden. Og det får selvfølgelig konsekvenser.

120 Det giver Arendt ret i, at døden ikke længere er det, der definerer os som mennesker – men i kristendommen bliver det kærligheden, der bliver omdrejningspunktet. Det er kærligheden, der i opstandelsen har sejret over døden, og derfor er det også kærligheden, der er grundlaget for vores eksistens.

125 Det har betydning for vores selvbillede, vores menneskesyn og endelig for vores opfattelse af døden.

130 Hvis kærligheden er selve grundlaget for vores eksistens, er det allermest grundlæggende, der er at sige om os, at vi er elsket, hvilket derfor også er det, vi får at vide i dåben. Tager man det alvorligt – og det bør man – kan det give os et selvbillede, der kan give os styrke og mod til at kaste os uforbeholdent ind i tilværelsen og fællesskabet.

135 Men hvis kærligheden er grundlaget for *min* eksistens, er den det jo også for andres – og derfor bliver det kristne menneskesyn også, at vi skylder at elske hinanden.

Og endelig ændrer døden karakter – også ud over at den ikke får lov at definere vores tilværelse. Fordi kærligheden har overvundet døden, og kærligheden er den magt, vi kalder Gud – ja, så er døden ikke længere karakteriseret af den dybeste

ensomhed. Selv her er Gud med os. Selv her er vi elsket.

Og når vi i døden er sammen med den magt, der er stærkere end døden, tør vi nok også håbe på opstandelsen.

145

Kilde

Manuskript tilsendt af taler og udgivet af Danske Taler med tilladelse fra taler.

Kildetype

Digitalt manuskript

150

Tags

Første tekstrække, Prædiken, Prædikener fra 2000-tallet, Påskedag

URI

<https://www.dansketaler.dk/tale/kristian-tvillings-praediken-paskedag>

155

160

165

170

175